

Календник

УСПЕЊЕ ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ

Бог је подарио свету једну личност чију успомену прослављамо по доброти ево већ скоро пуних двадесет векова. Цео хришћански свет сведочи да је Богородица сматрана за највеће добро наше земље поред Господа Исуса Христа. Богородица је „часнија од херувима — славнија од серафима”, она је извор благослова за нас!

Страна 2

ЕТИКА ПСАЛМА

У Псалтиру се каже: „Господ ће царовати до века, Бог Твој Сионе, од нараштаја до нараштаја. Божије заповести су свете и вечне. Реч Божја је животворна јер је извор свете воље Његове. Кад је човек налази у заједници са Богом, када доживљава Бога као лично, свето и праведно биће, које је безграницно у својој доброти. Пошто је Бог свет, у Његовом присуству сви треба да буду свети!

Страна 4

БОЖЈИ ГОСТИ

За верујућег хришћанина ова планета — Земља је Божија гостинска кућа. Како је само она добро снабдевена свим стварима да би се задовољиле наше потребе. Људи, у односу један према другим, гости су за истим столом нашег Домаћина, Створитеља и Господара васељене!

Страна 6

УСПЕЊЕ ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ, фреска из цркве Богородице Перивленте 1294/95. године у Охриду

УСПЕНИЈЕ (УСНУЋЕ) ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ ВЕЛИКА ГОСПОЈИНА

Црква прославља своје знамените личности тек на крају њихова живота. 15. августа (по црквеном календару) Црква чини спомен смрти Пресвете Богородице. То чини да истакне велики значај Пресвете Богородице за нас, т. ј. за цео хришћански свет. Зато се и зове Велика Госпођа или Велика Госпојина.

Ништа нема боље у овој височини од добра човека. Зато се и каже да је „добар човек благодат Божја“. У свим временима и културом добар се човек ценио и истицашао као велико добро. У хришћанском, пак, времену и по еванђелској оцени добар се човек сматра као највеће добро; можда и једино добро на Земљи за људско друштво. Јер, све је пролазно: и цивилизација и царства и владавине, као и милиони људских бића, такозваних великих и такозваних малих, „чистих“, као и оних „упрљаних“ грехом, и својим и туђим. Све то затрпа иловача! И, ретко је ко за многима од њих зажалио и тада, а данас поготово, јер се многи од њих и не спомињу ни по каквом добру и доброти него само по сили, којом су се разметали у кратком и сујетном своме веку. Међутим, спомен о доброти остаје вечно. О доброти, где је има, говори се са похвалом, и пише се у романима, причама, песмама, као и данас у филмовима, па макар се та доброта односила и била везана за личност и једног скромног чобанина у гори или војника на стражи или тежака на земљи или рудара под земљом или радника у фабрици.

А нама је Бог подарио једну личност чију успомену прослављамо по њеној доброти ево већ скоро пуних двадесет векова. Та личност је Пресвeta Богородица. Цео хришћански свет сведочи да је Она сматрана за највеће добро наше на земљи, поред Господа Исуса Христа. Зашто? Зато што је Она и више него добар човек, Она је: извор благослова! Њу је тако називао сам Бог преко архангела Гаврила. Пре-

ма речима архангела (записаним у Светом писму, Еванђеље, Лука 1,16—55), Она је за нас извор благослову у томе смислу што су преко Ње — рођењем Господа Исуса Христа — благословени сви нараштаји света, сви у буквальном смислу те речи, јер је Исус, Кога је Она родила, „Благодат и истина“ (Јн. 1,17). Зато и свети апостол Павле пише: „Благодат ју сте спасени кроз веру, а то није од вас него је дар Божји“ (Еф. 2, 8.).

Кад је архангел Гаврило био послан „од Бога“ (Лк. 1, 19) у Назарет девојци Марији рекао јој је: „Радуј се, благодатна, Господ је с Тобом! Благословена си Ти међу женама! Родићеш сина и надени му име Исус! Он ће се назвати Син Највишега“, — т. ј. Син Божји. (Лк. 1, 28, 31, 35).

Зато апостол Павле с правом каже: „Исус је обличје Бога који се не види“ (II. Коринћ. 4,4; Колош. 1,15). Исус је „Емануил“, што значи „с нама је Бог“, како је то пропрекао и пророк Исаја (Ис. 7,14.).

Зато је Пресвeta Дјева Марија назvana Богородицом!

После тих догађаја — речи архангела Гаврила, — Света дјева Марија је казала: „Ево слушкиње Господње, нека ми буде по речи твојој“. Затим је отишла у госте тетки својој Јелисавети, мајки Јована Претече, и све јој саопштила што се забило у Назарету. Јелисавета је (по упутству Светога Духа) казала Марији исте речи, као и архангел Гаврил: „Благословена си ти међу женама!“ (Лк. 1,42.). На те речи, света Дјева Марија је исказала хвалу Богу речима: „Велича душа моја Господа и обрадова се дух мој Богу, Спаситељу мome, јер гле, отсада ће ме звати благеном — благословеном сви нараштаји људски, јер ми учини величину силни Бог и свето име његово!“ (Лк. 1,46—49.).

Не рече, дакле, Марија за себе ни да је Знаменита, ни Велика, ни Величанствена, ни Генијална него са-

мо рече да је блажена, благодатна што је баш она изабрана да буде Мати Сина Божијега.

Сваки нараштај има својих великих и светих момената, а има и својих падања и невоља и брига. Али, и у светлим и у мрачним данима својим сваки хришћански нараштај призивао је Пресвetu Богородицу и њен благослов. Јер, испод свих поза, испод свих кинђурења времена и моде у том времену, испод насиља, пустошења и лудовања једног нараштаја, увек треба тражити, и наћи се, било срећно било мање срећно људско срце и, верујте, сваком том срцу недостаје нешто, потребно је нешто, а то је благослов; благослов за умирење срца и душе. Није важан увек ни ум, ни такозвана величина нечија! Величина, често, и у већини случајева, ишчезава са временом у којем се сматрала величином, јер величина т. зв. величина није обавезивала све нараштаје за сва времена. А благослов остаје, и жеље га у наследство сви нараштаји људски; мада многи то жеље само под другим именом... под именом среће, милости и т.д. А, такође, није увек најважнији ни ум јер и ум ишчезава заједно са телом свога носиоца-имаџа, и не може се предати у наслеђе никоме. Осим тога, и ум се исто тако оспорава, као и т. звани величина, јер што је некима умно за неке је безумно, што је за некога велико за некога је мало. А благослов сви жеље: жеље га себи лично, жеље га деци својој, жеље га близњима својима.

Зато и свака мајка, као и Црква, благосиља дете своје чим се роди. Новорођенчују је тада потребнији благослов него разни снови и планови о његовој будућности, јер у многим тим плановима човек се врло често разочара у вези са децом. Па и када се нађе на крају дана својих мајка благосиља даљи животни пут деце своје јер зна из животног искуства да све, што би тада зажелела деци својој: и здравље и лепоту и богатство и блиставу каријеру, све то може да буде за њих извор и добра или и зла, и зна да све има релативну вредност у односу и на људски живот, а некмо ли у односу на вечну вредност и вечни живот.

А само је благослов оно што децу везује за мајку њихову. Све човек може презирати, све може одбацивати, само благослов не! Свemu се може човек у злу срцу и наругати, само благослову не!

Предвиђајући да може доћи време кад ће људи толико ниско пасти да ће многи презирати и светиње своје, Господ Исус је рекао: „А кад дође (по други пут) Син Човечији на земљу коће ли наћи веру на земљи?” (Лк. 18,8.). То значи: може се човек одрећи и свега што је у вези са науком Христовом и Црквом, али верујемо, да ће и тада остати нешто у срцу човековом, а то нешто биће чежња за срећом и благословом, јер у учмалом срцу човека неће ни бити ништа потребније од благослова. У тим и таквим временима само ће то и бити жељено и тражено, јер душа ће имати све друго осим, можда, благослова. О свему се, дакле, може расправљати, о свему и спорити, па и не слагати се са нечим, али нико, уколико још осећа и сматра сеће добним човеком, неће посегнути ни језиком ни ножем да оспори свест и извор благослова.

Зато и уздање у Пресвету Богородицу живи свуда. Њена икона имаисти значај и за писменог и неписменог, јаког и слабог, срећног и ојаћеног. Сви клонули душом јачали су наде своје уздајући се у Њену добруту. Сви узнемирени могу смиријати срца своја гледајући Њен лик, Њену Икону. Па и онима генијалнијима била је Она извор надахнућа, јер многи велики уметници усавршавали су своју генијалност сликајући племенитост једног људског бића. Чак и злочинци, у својим последњим часовима, обраћали су се Богородици у тренутку кад им је срца смекшало и задрхтало, а лице сузама облило пред свршетком њиховог несрећног живота.

Дакле, сви нараштаји људски званије је блаженом, то јест, благодатном, јер Њу је тако назвао сам Бог преко архангела Гаврила. Тако су је заиста и називали сви нараштаји хришћански, сви, осим разних секташа: адвентиста, јеховиста, и других таквих којима су очи толико заслепљене њиховом личном сујетом да не виде ни то што је у Светом писму написано као реч Божја за Пресвету Богородицу. Била је достојна да постане мати Сина Божјег, Спаситеља, обећаног људском роду још у Рају, а, ето, „није достојна” да је као Богородицу поштују разни, соптонски сујетни, секташи. Ови су сами себе прогласили „свецима седмог, или, ко зна којег дана”, па не поштују, дакле, ни Мајку Исусову, ни Његове светитеље ни мученике за веру Његову. За такве отпаднике од

вере наше народна песма каже: „Не моле се свеџу ниједноме, не ужижу у цркву свијеће, нити пале у кући кандило, не поштују ни Мајку Божију”.

Наравно, та јеретичка застрањивања (да не кажем лудовања) нама ништа не треба да сметају у нашем поштовању Пресвете Богородице. Јер, како каже св. апостол Павле, мора бити и отпадника од вере, да би се боље истакли они који су остали у правој вери. (І кор. 11,19.).

Ми се држимо вере Христове и апостолске и речи великог архангела Гаврила—Благовесника, који је свету Дјеву Марију и назвао „благодатном”. А архангел Гаврил „који стоји пред Богом” (Лк. 1,19) и доноси изабраним Божјим људима само најбоље Божје вести, свакако је важније од свих тих адвентистичко-јеховистичких „светаца седмог дана” и сличних данашњих секташа, који ето, сеће прогласише за свеџе па не поштују више ни Мајку Христову, него место ње прогласише „Слушашкињом господњом” неку америчку секташницу Елену Вајт, којој приписују пророчке квалитете за стварање адвентних блебетања.

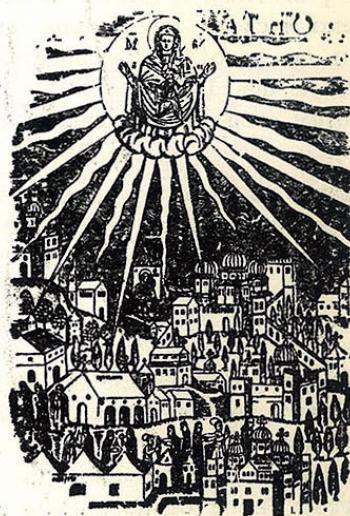
За нас, који се држимо речи Божјих, које је св. Дјеви Марији донео од Бога архангел Гаврил, и које су записане у Еванђељу па их и ти секташи могу прочитати, за нас, кажем, света Дјева Марија је „частнија од херувима и славнија од серафима” јер „Њоме дође радост целоме свету”. Сви хришћански народи у својим богослужбеним песмама, којима величају Пресвету Богородицу, исказују то величање као радост и кроз радост. У Православној цркви у песмама каже се: радуј се, радости наша, обрадуј и нас и охрабри срца наша! И још каже песма: Тобом се радује свака Божја творевина: и сабор Ангела и човечански род, јер си Мати Сина Божјег, Спаситеља света.

Зато свети апостол Павле и каже: „Велика је тајна побожности: Бог се јави у телу, оправда се у Духу” (І. Тимот. 3,16.) То „оправдање” десило се у дан Педесетнице кад је Бог послao на Апостоле Духа Светога по обећању Христовом. Ту је била присутна и Мати Христова па је и Она примила дар Духа Светога. (Дела Ап. 1,14.) Тада је основана прва општина Цркве Христове а Матица те Цркве на земљи била је Света Богородица. Она је, после свога успећа,

допринела рађању и Цркве небеске. То нам сведочи ап. Јован у Откривењу (2, 1, 5.) речима: „Знак велики показа се на небу: жена, обучена у сунце, и месец под ногама њезиним, и на глави јој дванаест звезда” (т. ј. око ње су тамо били као духови дванаест апостола) „и роди дете, сина, и дете њено би узето к Богу и престолу његову”.

Зато се Њен лик-икона и налази на почасном месту у свим хришћанским храмовима, а по домовима хришћана налази се на зидовима, над креветима и узглављима и свим другим почасним местима. Њено име призывају на помоћ и велики и мали, а у тешким моментима свога живота призывају Њено име са надом чак и они који, иначе, у свакодневном свом животу и не мисле увек на Њу. И још да кажемо: ниједно име у историји човечанства, поред имена Њеног сина Исуса Христа, није толико спомињано у свим и светлим и тешким приликама људских живота и судбина, јер кроз Њу — како рече архангел Гаврил — долази благослов свима племенима и народима света на земљи.

Зато јој се и обраћамо свакодневно у молитви речима: „Пресвјатаја Богородице, спаси нас!”

Етика псалама

Псалтир је многима познат као једна од књига Старог завета. Студенти старине га посматрају као један од вредних историјских докумената. Књижевни критичари, а посебно библијски сколари који су често заинтересовани у формалну страну ауторства и оригиналности, виде у њему примерно дело јеврејске књижевности. Међутим, хришћанска православна Црква приступа овој књизи на потпуно другачији начин. Она гледа на Псалтир очима вере. Зато псалми заузимају велики део у њеном животу, богослужењу. Псалми сачињавају главни део литургичких богослужења, али православни хришћани чита Псалтир и онда кад се он усамљен моли Богу. То је главна молитва монаха. Некада се захтевало да кандидати за епископску дужност знају цео Псалтир напамет.

С обзиром на садржину Псалтира, савим је оправдано што му је од стране Цркве придавана тако велика вредност. Он је настао као резултат човековог сталног општења са Богом. Он је одраз те заједнице Бога и човека, представља живот човека који је цео проведен пред Богом. Тако се дају објаснити осећања Божје узвишености и светости. Једино онда кад се налази у заједници са Богом, човек може да доживи Бога као лично, свето, праведно биће, које је безграницно у својој милости и доброти. Бог је представљен у псалмима као апсолутно добар, свет, прав и милостив. Бог пре-бива у светилини и његово је име узвищено и свето. Бог је цар све земље, и по целој земљи простире се његова слава. Цела природа својом красотом сведочи о узвишености Божијој.

Пошто је Бог свет, у његовом присуству сви треба да буду свети. Неправедници не могу да се задрже у присуству Божјем. Само ко је непорочни и твори правду, ко говори истину у своме срцу, може да се настани у дому Господњем. Бог је вечан и његовом царству неће бити крај. На једном месту у Псалтиру се каже: „Господ ће царовати до века, Бог твој, Сионе, од нараштаја до на-

раштаја.” (145 : 10). Божје заповести су свете и вечне. Његове речи су чисте, и њима Бог разрушава дела безбожника. Реч Божја је животворна пошто је она израз свете воље његове. А за Божију вољу је речено да је она извор живота. „Јер у Теби је извор живота, и у твојој светлоти гледамо светлост.” (35 : 9). Богу доликује хвала. Псалмопевац каже да цела творевина Бога прославља. Он позива све земаљске народе да одају славу и хвалу Богу. С друге стране, и Божја је заповест да Га вољимо, хвалимо и славимо. Бога није тешко прослављати за човека који се кроз молитву сједињује са њим. Најзад, ако макар једном човек осети близину Бога, он ће да му се поклони. Што хваљење и слављење Бога за човека чини лаким јесте чињеница да се у томе састоји прави смисао његовога живота. Претпоставимо да то и није наредба Божја да човек слави Бога, он би Га прослављао по нагону своје природе. „Бог је наша хвала”, каже Псалмопевац. Он је живот наш. Док се други народи хвале колима, коњима и оружјем, каже он, ми се хвалимо Господом Богом нашим. Бог је наше највеће добро. Праведник ужива у Богу. На једном месту псалмопевац се обраћа Богу речима: „... Ти си моја нада од дојки матере моје. Теби сам бачен из мајчиног крила, ти си мој Бог од утробе матере моје.” (22 : 9—10). Штавише, он захваљује Богу што му је дао могућност да Га слави. (22 : 25). Прослављати Бога за праведника значи живети.

Овде се огледа и незмерна љубав према Богу. „Моја душа је жедна Бога живога”, говори праведник (41 : 2). „Зарадовах се”, вели, „када ми рекоше: хајдемо у дом Господњи.” Љубав према Богу је изражена и у облику кајања за своје грехе. Грех је схваћен као нарушавање Божје свете воље, коју је он изразио у виду заповести. Божје заповести су дено његове љубави према човеку. Он жељи да увек има човека у својој заједници. Но, пошто и сам факат пре-бивања у заједници са Богом претпоставља да је човек и сам добар, то

се од човека тражи да чини само оно што је добро. То што Бог држи да је добро за човека изражено је у његовим заповестима. Тако, због тога што је добро да човек воли Бога и браћу, да увек говори право, да свој језик чува од нечистих и празних речи, да прославља и хвали Бога, то му Бог и заповеда да то чини. Испуњавајући Божју вољу, човек се уздиже до стања праведности. Праведник је човек који испуњава све наредбе Божје. Наредбе Божје су праведне и свете. Оне веселе праведника. „Господњи закон је непорочан.” (18 : 7). Божје заповести су поука и водиља за човека. Човек који не разуме закон Господњи, уподобљава се неразумним скотовима.

Пошто је праведност услов да би човек могао да буде у заједници са Богом, то се кроз испуњавање Божјих заповести долази до стања благенства. На више места у Псалтиру каже се да су они који испуњавају Божју вољу блажени. Благенство до којег се тако долази, специфично се назива у псалмима „пребивање у двору Господњем”. Под овим се подразумева не само заједничка молитва у храму, него цео живот праведника, који је проведен пред Богом. Праведник жудно чезне за дворовима Господњим, његово се срце радује Богу. Посебну радост причињава му то што га Бог поучава своме путу. „Блажени су они који су непорочни на своме путу, који ходе по закону Господњем.” (116 : 1).

Грехом се човек удаљава од Бога, губи се из његовог присуства. То је највећа казна за човека по речима пророка Давида. Зато се праведник често моли да га Бог не одбаци из свога присуства, да га не одгурне од свога лица. Јер тада се он више не би наслаживао његовом светлошћу и добротом, он не би могао да прославља Бога. Ван Бога влада смрт. Бог је не само творац живота, него он цељу творевину одражава у постојању. За његове заповести се каже да су животворне.

Бог је апсолутно праведан и од човека захтева праведност. Будући да је апсолутна правда, Бог је и судија. Он награђује добра дела, а кажњава безаконице. Но, Бог је милостив у своме суду, и он суди праведника и грешника зато што је Он милостив. Бог грешника кажњава са намером да се грешник поправи, да се обрати Богу. Псалмопевац каже да милости Божјој нема краја. Ње је препуна земља.

Праведнику неће ништа недостајати у дому Господњем, јер Бог је његов пастир. Он се не боји чак ни смрти, пошто је Бог са њиме. Њега вечно прати милост Божја. Бог даје праведницима све што им је потребно. Он прославља праведника, весели га радошћу Свога лица. Ко се узда у Божју милост неће се никада поколебати. Својим лицем Господ ће помести неправеднике. Он ће истребити са земље род њихов и потомство њихово. И само сећање на њих ће проћи.

Бог има нарочиту љубав према праведницима. Кад праведник падне на своме путу, њега Бог подиже. Даје му снаге да истраје до краја. Пут праведности је веома тежак у овоме свету, и ако Бог не би прилазио у помоћ, не би било ни једнога праведника. Праведник се не бори само против својих личних страсти, него он има да издржи све нападе грешника, непријатеља врлинског живота. Они људи који не воле Бога, не воле ни свете његове. Зато се праведник моли Богу да га он избави од безбожничких напада. Он има храбости да се моли зато што зна да је Бог милостив и да ће да одбрани своју праведност. Ко је против праведника, он је и против самога Бога. Праведник врши дело Божје.. Он објављује његово свето име свету. У Псалтиру се каже да уста праведника говоре премудрост. Зато ће њега Бог да учини светлим као подне, усрд часа његовог понижења од стране грешника. Праведник побеђује своје противнике не оружјем и бојем, него тако што он призыва Бога. Зато му Бог испуњава уста хвалом. И он сам је блажен и милостив. Он се моли Богу за све људе, јер њему је мила цела творевина Божја.

Има неких места у Псалтиру која су разумљива само за человека упознатог са духовним животом. Тако кад се праведник моли да Бог казни грешника, не треба да то разумемо као мржњу према његовој браћи. За грешника је најбоље када га Бог још поправља, кроз муке и страдања. Поред тога, праведник се бори да Божја правда влада у свету.

У Псалтиру је врло јасно изражена мисао да и самом праведнику доликује похвала. Бог воли оне који воле његове свете, а који их нападају бивају кажњени од Бога.

Наглашена је и важност знања Бога. Речено је да Бог указује милост онима који њега знају. За греш-

нике је речено да они не знају Бога. Зато је њихов живот трагичан, завршава се у овоме свету.

Често се догађа да грешници имају пуно успеха у овоме свету. Они постижу сва материјална богатства која су им потребна за удобан живот. Тако, на први поглед, изгледа да су они успели у животу. С друге стране, обично се догађа да праведник падне у овом свету. Тако, кад он пореди свој живот са животом грешника, праведник се разочара и постане малодушан. Тада он почине да слаби у вери и да испитује Божију правду. Али он не може сам да схвати зашто неки грешници благују у овом свету, а праведници изглеђају заборављени. Но, кад праведник стане пред Богом, њему постаје јасно да је он у предности над грешником, јер у смрти грешника састоји се његов крај (72 : 17) „Јер, гле, пропаши они који се удаљавају од тебе, истребио си свакога које изневерава“ (72 : 27).

Бог се противи грешницима. Праведник би заиста пропао, ако га Бог не би штитио. Сиромашни у свету изгледају као да су потпуно пропали. Ако Бог не би био праведан, живот сиромаша би заиста био бесмислен и трагичан. Али, у Псалтиру се каже да Бог није заборавио сиромашне и сужње. Напротив, Он их воли и он ће да изврши њихову правицу. Тешка казна очекује оне који злостављају и презире сиромаша.

И поред богатства које грешници сакупе на овоме свету, њихов живот је несигуран и немиран. Они су подложни многим бедама које не спаљају праведника. Безбожници се осећају немоћни пред природним недаћама, и страхују чак и тамо где нема страха, како се каже на једном месту у Псалтиру. Праведник се осећа сигуран. Он каже: „Ја легох и уснух, устадох, јер ће ме Господ заштитити“ (3 : 5). Безбожник нема коме да се обрати за помоћ. Псалтир каже да је живот грешника као прах на ветру. Његов пут је мрачан и клизав. „Зла смрт снадаји грешнике, и они који мрзе праведника огрешиће се,“ (33 : 21).

Стварно богатство се састоји у испуњавању Божјих заповести. „Богати осиромашише и огладише, а они који траже Господа неће остати без икаквог добра“ (33 : 10).

У Псалтиру, као и у Новом завету, Бог обећава да ће кротки да наследи земљу. То су они који се у Бога

уздају, за које он представља највеће богатство.

Бог воли оне који се њега боје. У Псалтиру се говоре о побожном страху, који је услов за испуњавање Божјих заповести. Он настаје онда када праведник осећа узвишеност и светост Бога. Овај страх је резултат љубави према Богу.

Човек треба непрестано да се моли Богу. Међутим, његова молитва треба да излази из чистога срца. За обредне радње Бог је казао да му оне нису потребне, нарочито жртве, које су се често приносиле само формално док се човек није молио из дубине срца. Бог не прима молитве које му се приносе само са усаном. Он од нас тражи чисто срце.

Ко узме Бога за свога Господа, и нада се у његово избављење, он је чврст у своме путу и непоколебљив као гора Сион. Његова дела неће пропасти, јер су учињена у Богу. „Ако Господ не сазида кућу, узалуд су се трудили њени градитељи; ако Господ не сачува град, узалуд је стражар бдео“ (126 : 1). Узалуд безбожници устају рано, буде се после легања, и једу хлеб муке, „док Он даје сан онима који га љубе.“ 126 : 2.

БОЖИЈИ ГОСТИ

Када човек чита Библију често нађе на неко место које посебно привуче његову пажњу и он зажели да се врати и исто место прочита више пута. Вероватно си прочитao то место и раније, али оно изгледа као нешто сасвим ново и задивљујуће. Потстиче те на размишљање, док пројима твоју мисао и срце као мач. Баш као што је речено у посланици Јеврејима: „Јер је реч Божија жива, и делотворна, и оштрија од сваког мача с две оштрице, те досеже до растављања душе и духа, зглавка и мождине, па суди мислима и смерањима срца“ (4 : 12).

Постоје неке књиге у Библији, које мимо стручњака и студената теологије који спремају испите, ретко ко ће посегнути да их узме и прочита. Изгледа да међу те књиге спадају и књиге Левитска и Бројева. У њима се налазе „закони и имена“, а врло мало ствари које би узбудиле или одушевиле. Ипак, мени се чини, да се једно од најважнијих места која побуђују на размишљање налази у књизи Левита. То место је укомпоновано између прича о законима којих Израиљци треба да се држе када се насеље у Обећану земљу. Оно се односи на „јубиларну годину“ и на продају земље. Закон предвиђа да никоме није дозвољено да земљу прода некоме за вечита времена, него само жетву између времена куповине и следеће „јубиларне године“ — петнаесте године — када земља треба да се одмори. У то време земљу треба вратити првобитном власнику или његовим наследницима или сродницима. Зашто?

„Али да се земља не продаје за свагда, јер је моја земља, а ви сте гости и укућани код мене“ (З. Мојс. 25 : 23). Израз „гости“ употребљен је у енглеској Мофатовој верзији и у „Јерусалимској библији“. У Даничићевом преводу употребљени су изрази „ви сте дошљаци и укућани код мене“.

Свето писмо и на многим другим mestима потсећа нас на чињеницу да живимо пред лицем Божијим, на Његовој земљи, користимо се слободно Његовим даровима, као актом

Његове лубави, и да треба да будемо свесни ове чињенице.

На kraју православног опела свештеник, поред гроба, говори: „Господња је земља и све што је на њој, васељена и сви који у њој живе“. То је чињеница узета из првог стиха 24-ог псалма. Циљ је да се они који стоје ту око мртвачког ковчега потсете да и они, такође, живе као гости Божији у овом свету. Али, у 49-ом псалму је најлепше и најпотпуније изражено Божије господарство у овом свету:

„Нећу примати теоце из твога дома, нити јарце из твојих стада.

Јер моје су све шумске животиње, стока у горама и говеда.

Познате су ми све птице небеске и красота поља са мном је.

Јер је моја васељена и све што је испуњава.

Принеси Богу захвалну жртву и подај Свевишњему своје молитве“ Пс. 49 : 9—12; 14).

За верујућег хришћанина, дакле, ова планета, земља, која се врти кроз таму међувзвезданог простора, у ствари је Божија гостинска кућа за нас. Како је само она добро снабдевена са свим стварима да би се задовољиле наше потребе! Шта је људски сателит упоређен са овом нашом гостинском лађом! Да ли и колико људи размишља о трошковима свог битисања на земљи? Човек је као нека врста цара за кога се сви на земљи жртвују и раде. Или ће можда неко рећи, човек је као нека банка у коју улажу сва створења, која су сада на земљи и која су била раније, све што имају и што јесу.

У облику визије, епископ Николај, у својој алегоријској књизи „Речи о свечовеку“ размишља о чињеници антропоцентричности земље. Симболички јунак књиге — Ананда Вран Гавран — однесен је у духу до језера које служи као огледало које рефлектује милионе његових предака и, где, свака капља воде у језеру претвори се у главу неке животиње. Безбројне гомиле свих врста животиња зуриле су у њега без једног трептја.

„То су животиње, што су те исхраниле, што су те одевале, и даље један део садржине твоме телу и души. Једне су на теби, као одело, друге су у теби, као крв или дух, а треће су родбина оних. И њима ти дугујеш део свога живота. Помисли, да ли си им се одужио преко животиња око себе, твојих савременика и сапутника, а њихових потомака, поверелаца и сведока твога живота, твоје милости или гнева?“.

Визија се продужава улазећи у област растиња, па и минерала, чији је дужник Ананда — човек. То је чудна представа основних реалности човековог централног положаја у земаљском свету стварања и његовог привилегованог места међу другим створењима.

Није далеко од наше мисли да смо ми у односу један према другоме, гости за истим столом нашег Домаћина, Створитеља и Господара васељене. Још једна мисао притиска осећајем ум — како би ми требали да поштујемо и уважавамо природу, да се се њом служимо, али да је не злоупотребљавамо. Постоји и таква ствар као што је „Теологија екологије“. Можемо ли се односити према овој Божијој земљи без уважавања и благодарности и то како према самој природи, тако и према Дародавцу и Створитељу? Можемо ли ми испрљати, покварити и унишитити Његове дарове, а да се својом неблагодарношћу не изазовемо Његову правду? Или, треба ли да ми посматрамо земљу и сва створења на њој као наше рођаке, као слуге Божије или као наше слуге по Божијој заповести? Али као најприродније што Бог жели од нас је да будемо захвални и да посветимо један дан у недељи као дан одмора и да га „зование светим“. „Свети“ у свом оригиналу значи „одвојити, ставити на страну за Бога“.

Можемо ли да занемаримо Господара за чијом трпезом седимо, једемо и пијемо, па да онда идемо да радијмо, да играмо, да се одмарамо, да размишљамо, да стварамо — све у оквиру плироме (пуноће) Његових дарова. Јер ми се служимо Његовим материјалним талентима који су нам дати као способности и могућности. Можемо ли онда да заборавимо да смо путници, пролазници, сапутници, који уживамо гостопримство Власника.

Зар није најприродније да ми православни хришћани називамо наше централно богослужење ЕВХА-

РИСТИЈОМ, што значи благодарност?

Свето писмо нас поучава да у свима приликама свога живота захваљујемо Господу. Зато Свети апостол Павле и каже: „Ако, дакле, једете, ако пијете, ако ма шта чините, све чините на славу Божију“ (I Кор. 10 : 31).

Заиста, изрека да смо Божији гости на овој планети изазива на размишљање. Хвала Господу што нисмо сами у овом страшном универзуму, него имамо Њега, нашег вољеног Оца, који се о нама толико брине, да је за нас дао и свог једнородног Сина.

НАШИ МАНАСТИРИ

БЛАГОВЕШТЕЊЕ РУДНИЧКО

Седам километара западно од Страгара, на обронцима планине Рудника, поред Благовештењске реке, налази се манастир Благовештење са црквом посвећеном Благовестима Пресвете Богородице. Манастир је подигнут крајем 14 или почетком 15

века, али нам ћису познати његови ктитори као ни његова најстарија историја. Претпоставља се да је древни манастир Благовештење задужбина славне лозе Немањића — св. Стевана Првовенчаног.

ПУТ

Пођох још корак
на стадох

Куда и зашто даље,
kad пута немам
а циља не знам?

Путем ме упутише,
ја пођох мимо,
Циљ ми показаше,
али њихов.

И у задњем безнађу
Ти ми се јави:
„Хајде за мном“!

Кренух за Тобом
и сретох старца,
пружих му осмех и своје време.

Идем за Тобом
и видех дете
што остављено лежи,
узех га себи.

Корачам за Тобом
и срете ме испружене рука,
пружих јој своју
и рекох: Хајд'мо за Њим.

И тако
сада нас водиш
и путем и к циљу,
јер све је у Теби
и Ти у свему.

Према изворима и историјским подацима читаво је подручје Рудника током 14 и 15 века, захваљујући свом географском положају, историјским приликама и снажном развоју рударства достигло врхунац свог економског, политичког и културног развоја. У то доба настали су многи манастири, цркве, тврђаве и градови: Вољавча, Враћевшица, Рамаћа, Петковица, Сребреница, Острвица и др. Из овог доба је свакако и манастир Благовештење рудничко. Велике сличности у архитектонским облицима, техници градње и врсти материјала, као и фрагменти живописа то потврђују.

Тек од 18 века Благовештење се помиње у историјским изворима и о њему има више података. У том времену био је веома снажан културни центар у коме је све до аустријско-турског рата постојала велика школа за изучавање и преписивање књига. Године 1725. помиње се типик овога манастира. Један запис из 1730. вели, да су овде књигу молабник писали игуман Захарије и Паҳомије трудом игумана Дамаскина, а монахиња Ефимија из села Чумића пласти писцима за овај молбеник, који приложи Благовештењу. Године 1732. спомиње се једно јеванђеље, а 1733. псалтир. Године 1732. игуман Благовештења Мојсеј „поучавао се овде књизи“. Из 1750. је једна икона са ликом арханђела Михаила од јеромонаха Алексија.

Као важна стратегијска тачка, Благовештење је забележено и на географској карти Пожаревачког мијара. Године 1787. избио је нов аустриј-

За време храмовне славе у манастиру Благовештењу

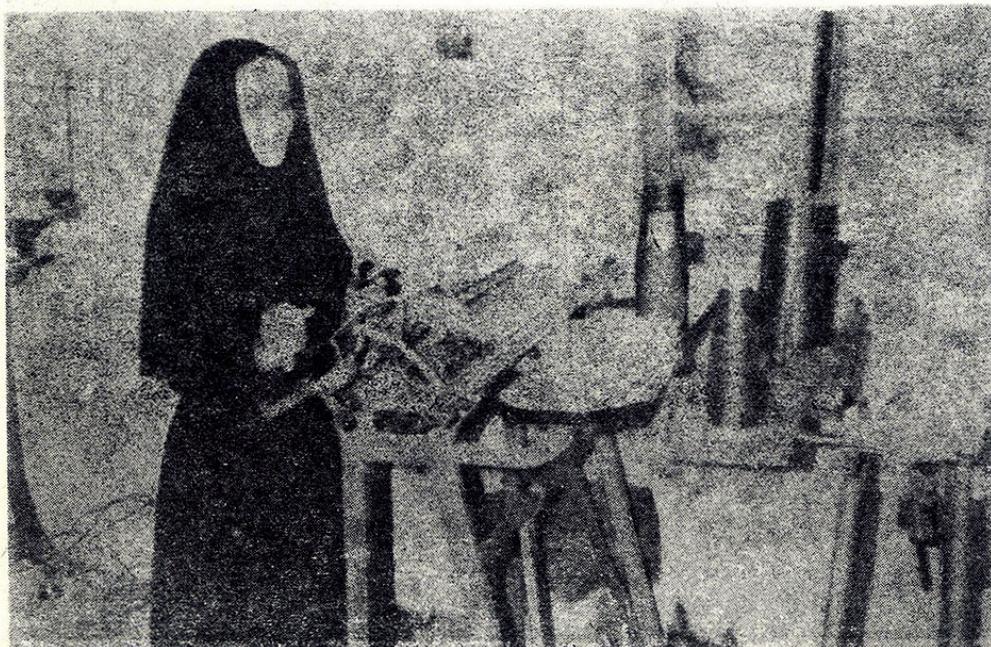
ско-турски рат, познат под именом Кочина Крајина. Тада су опет настали, за српски народ и његове светиње, прни дани. Настало је масовно пљачкање, пустошење и паљење цркава и манастира, убијање и одвођење у ропство народа и његових свештеника и калуђера. Тада је настрадао и манастир Благовештење.

О манастирским старешинама из 18 века остало је више података. Међу њима као најпознатији помињу се: Дамаскин, Мојсије и Григорије.

Овај последњи дошао је из Студенице, где је био проигуман и настанио се у манастир Благовештење. Са собом доведе јеромонаха Партелија и Јована и Ђака Тимотија. У Благовештењу нису нашли ништа до „пуст луг и у остругу зарасло“. До 1795. године обнове манастир: сагrade ћелије, подрум, обнове извор, купе казан и подигну воденицу на Сребреници. Одмах после тога изваде бурунтију (дозволу) од везира алији Мустафа — паше и почну и са обновом манастира Вољавче. Зато монаси из манастира Благовештења 1800. године држе Вољавчу као свој мотох.

Током I и II Српског устанка манастир Благовештење је играо важну улогу. За време Кабађорђево у манастиру је био магацин барута, а често су у манастиру одржавани важни склопови устаничких првака. Године 1814. априла 21. са једног сабора у манастиру, послато је од стране сакупљених првака (међу којима је био и кнез Милош) молбено писмо руском цару, које је потписао и тадашњи архимандрит благовештењски Григорије Радоичић.

Године 1819. манастир Благовештење је темељно преправљен, када је црква добила нов лимени покривач. Средином 19 века дозидан је са западне стране велики звоник, и црква је обновљена. У току првог свег-

Сестринство манастира Благовештења издржава се од ручног рада

сног рата манастир је био пустошен и делимично рушен.

Пред рат манастир је радио а у току овог другог светског рата много је настрадао. Бомбардовано је и порушено све осим цркве. Године 1945. у порушено и запуштено Благовештење долази руска игуманија Марија (ћерка руског цара Николе) са руским и српским сестрама. Међу њима је била и монахиња Михаила — садашња игуманија. Руске монахије су остале у Благовештењу до 1949. када одлазе, а монахиња Михаила прима дужност старешинства. Првих шест месеци, по доласку у манастир, сестре су морале да станују у селу, а пуних седам година провеле су у скромној манастирској штали која је била њихов први конак.

Године послератне су биле тешке и за сестре благовештењске. Нити хлеба нити крова над главом. Зато су више пута полазиле да оставе Благовештење и да потраже други манастир. Али нека Сила невидљива спречавала их је да ову светињу оставе, каже садашња игуманија Михаила. И године 1950. благовештењске сестре преузимају рад на рашчишћавању рушевина старог конака, а у исто време оправљају део конака који је био порушен у току рата. Рад на оправци старог конака завршен је 1957. кад је био освећен уз велико славље. По завршетку старог конака игуманија Михаила 1960. зида нови конак дужине 25 метара., а 1965. у продужетку је дозидано још 13 метара. Ван манастирске порте подигнута је економска зграда и штала.

Манастир Благовештење је био врло богат јер је био дариван од многих. Његов посед је износио око

900 хектара. Аграрном реформом манастиру је одузета земља. За издржавање истог остављено је са шумом око 30 хектара. Пошто је земља посна и налази се ван категорије, сестре благовештењске нема где да сеју ни кукуруз ни пшеницу. Зато хлеб купују, а издржавају се од ручног рада. Овај манастир спада у ред сиромашних манастира. Због лошег пута није ни посећен. Иначе пут је у плану да се ради, а од насеља Страгари урађено је око 2,5 км. До манастира остаје још 5 км.

Иначе живопис манастира Благовештења, а има га два слоја, је један од најпотпунијих и најзначајнијих сликарских целина наше уметности турског периода. Анонимни сликари који су радили у цркви припадали су најујкој групи врхунских сликара обновљене Патријаршије. Ово се види по уметничкој вредности живописа и по распореду и технички рада фресака.

Иконостас у цркви са престоним иконама и дуборезним крстом са сликаним приказом „Распећа“ рађен је, вероватно, истовремено са живописом у 16 веку, и он представља један од најстаријих и најпотпунијих иконостаса у Шумадији.

И поред тога што руднички манастир Благовештење долази у ред најзначајнијих споменика српске средњевековне уметности, са изванредним фрескама и иконама, он је до данас остао непроучен и детаљно неиспитан, тако да је он готово и непознат ширем кругу љубитеља уметности. Зато треба доћи и видети ово наше духовно и материјално благо.

Манастир Благовештење зове!

Протонамесник
Драгослав М. Степковић

НОВА КЊИГА

ГОСПОД ИСУС ХРИСТОС ИСТОРИЈСКА ЛИЧНОСТ

Има критичара који поричу еванђелског Исуса Христа, сматрајући Га митском, легендарном, односно, измишљеном личношћу, тврдећи да је неко други под Исусовим именом основао хришћанство. Њихове тезе спадају у област претпоставки, које се, мање-више, доказују другим претпоставкама, па немају никакву логичку основу, изузев жеље да се споре право Исусу Христу да је Он заиста оснивач хришћанства и обећани Месија, упркос новозаветним списима и сведочењу самих апостола.

У првим вековима наше, тј. хришћанске ере, ни највећи непријате-

љи Христа и хришћанства нису оспоравали историјску појаву Исуса Христа, иако су оспоравали Његова чуда, Његово божанство... Тек од 18 века поставља се питање да ли је Исус Христос икада живео. Од тога времена воде се полемичке расправе, без доволно историјских доказа, о томе да је Исус Христос легенда и митска творевина, тзв. ране Цркве. Али како би први хришћани могли тако одушевљено да проповедају Христа и да то исповедање плате својим мукама, прогонима, својом крвљу и животима, ако су сами Христа измислили. Нико не умире за приче.

Докази о томе да је Христос постојао дуго нису тражени у јеврејским изворима, који би баш били врло значајни за ту потврду. И док оно мало извора из римских архива хришћани нису сврхисходно користили, будући да живе вером у Исуса Христа а не доказима, дотле су их непријатељи хришћанства често, ненаучно и тенденцијозно оспоравали и одбацивали.

Сократ нам је познат преко радова његових ученика Платона и Ксенофона, па ипак нико не помиши ја да оспорава Сократово постојање. Зашито, онда не би било могуће да и новозаветни писци — ученици Исуса Христа, попут Сократових ученика, опишу живот и рад свога учитеља? И зашито се само њима оспорава истинитост и истинолубивост?

Хришћанство без Христа? — то је у потпуности немогуће! Зашито је било потребно Христовим апостолима — тим скромним галилејским рибарима — да напусте свој занат, дом, породицу, мир, и пођу по свету да би проповедали о некаквој измишљеној личности? Зашито је требали да хришћански мученици подносе нељудска страдања и одлазе у смрт, ако Исус Христос није постојао, ако није проповедао, ако заиста није вакрсао. Ако Христос није постојао онда је појава хришћанства највеће чудо света,равно чуду појаве живота и рада самога Исуса Христа — онда се једно чудо разрешава усвајањем другог чуда!

Апостоли и први следбеници Исуса Христа били су, углавном људи неуки, презрени, гоњени и мучени, па би немогуће било да они сами измисле неко непостојеће биће, биће тако узвишене, и да га опишу толико уверљиво као што су представили Господа Исуса Христа у Еванђељу. Осим тога, они не би могли да те своje „измишљотине“ залију и својом сопственом крвљу! А апостоли су то своје сведочење о Христу платили својим животима и личним жртвовањем свега у овом животу. О томе постоје сведочанства!

Појава хришћанства је дело и последица појаве Господа Исуса Христа и Његовог ученика. „Само хришћанство — његова појава његова борба против светске римске империје, његов пут по свету у току века, његов тријумф и његов снажан утицај на развитак човечанства — јесте највећи доказ о Исусу Христу као историјској личности. Хришћанство без Христа — то би било најневероватније, најнемогућије чудо у светској историји“.

Ове и овакве проблеме поставља и решава писац ове књиге Жарко Гавrilović.

Књига садржи неколико поглавља: Име и историчност оснивача хришћанства, Историјски подаци о животу и раду Господа Исуса Христа (римски извори, јеврејски извори, новозаветне књиге).

Поручује се код издавача: „Каленић“ издавачка установа Православне епархије шумадијске, 34000 Крагујевац — Маршала Тита 67. Цена књиге је 60.— динара примерак.

Преображење Господње

„И после шест дана узе Исус са собом Петра, и Јакова и Јована брата његова, и изведе их на високу гору насамо. И преобрази се пред њима, те засија Његово лице као сунце, а хаљине Његове посташе беле као светлост. И гле, појавише им се Мојсије и Илија и говораху с њим” (Мт. 17, 1—3).

Тим речима апостол и јеванђелист Матеј описује Преображење Господа Исуса Христа на гори Тавору.

ПРЕОБРАЖЕЊЕ ХРИСТОВО, манастир св. Катарине на Синају, XII век. Лазаревом васкрсењу претходи Преображење. Обучен у бело, Христос стоји на врху горе Тавор између пророка Мојсеја и Илије, од којих је први млад и без браде — што није увек случај, мада се често јавља у висантијској уметности — а огрунут је ограђачем који је опшивен крзном. Сву тројицу обасила светлост са горе Тавор, један блистав ореол који се састоји из три концентрична овала — тако да је постао симбол Св. Тројице. Петар, с десна, приказан је како клечи и очигледно покушава да се дигне, Јаков, с лева, напротив, окреће се од визије, неспособан да поднесе заслепљујућу светлост док се Јован још налази на земљи. И он као да је, погођен светлошћу, неспособан да промени свој став”.

Својим Преображењем Господ наш Исус Христос показао нам се делимично још овде на земљи у својој божанској слави и светлости.

Зашто су се приликом Преображења појавили баш Мојсије и Илија — две врло значајне пророчке личности Старога завета? Зато да би својим присуством посведочили јединство са Христом, који је у њихово време био обећани Месија кога су они чекали и чији су долазак прорицали. Они су на Тавору тако рећи представници Старога завета у једном новозаветном догађају, јер све што су пророци прорекли о Месији то се и обистинило.

Господ је на Тавор повео и три своја ученика: Петра, Јакова и Јована. Када су видели лице свога Учитеља како сија у неизрецивој светлости, као и Мојсија и Илију који говораху с њим, Петар рече: „Господе, добро је да смо овде, ако хоћеш, начинићу овде три сенице, једну Теби, и једну Мојсију и једну Илији. Док је он још говорио, гле, сјајни облак их заклони и, гле, глас из облака говораше: ово је мој љубљени Син, који је по мојој воли, Њега слушајте” (Мт. 17, 4—5).

Кроз овај глас из облака јавио се Бог Отац који је својим јављањем још једном посведочио јединство са својим јединородним Сином.

Преображење Господње се додатило пре страдања, крсне смрти и Васкрсења. У многим црквеним песмама које се певају на Преображење нарочито се истиче и тај момент, као на пример у једној, где се каже: „Пре крста Твога Господе повео си ученике на гору високу и преобразио се пред њима... да би им показао светлост васкрсења”.

Сви ми кроз своје молитве Господу Исусу и светитељима Цркве Његове, као и кроз дела љубави и милосрђа, треба да преобразимо свој живот овде на земљи, да би смо били достојни учешћа у слави светлости вечног живота са Оцем и Сином и Духом Светим.

ОНО ШТО МЕ ЈЕ УСХИТИЛО

ОНО ШТО МЕ ЈЕ УСХИТИЛО, била је тема задата у једној средњој школи за писмени задатак из српскохрватског језика. „Каленић“ је добио тај састав од онога ко га је писао са напоменом: „Ово је рад који ми наставник српскохрватског језика није смео оценити“.

Данашињем човеку мало треба да се усхити. Понекад је довољно да види лепа кола, да чује неке крепшаве и дисхармоничне звуке који су проглашени за хит „панк“ лествице, или пак да чује неку нову „идеологију“ и да одмах изјави да је коначно пронашао смисао живота (?). И тако, савремени човек, не понирајући дубље у суштину и смисао свега што га окружује, а да не би скренуо са линије нове мисли и био проглашен за фосилног чувара реакционара и назадне прошлости, постаје роб модерног живота, најобичније трке за новцем и глупостима ни мало не хажући за вредности духа.

Опозиција таквих, тј. оних исмеваних од „атомског човека“, тих „јадника“ који се још увек баве размишљањима о човеку и метафизичким појавама, које неки зову халуцинацијама и безвезаријама, само је тражење места под сунцем. Места на коме ће моћи да се размишља, и где усхићење неће бити обест љубитеља брзине или тупост туристичких погледа, већ уживање у лепоти и чистоти духа, у стваралачкој снази Силе која је свод небеских окитила звездама и даровала прозирност горским изворима. И зато, да не скрећем са теме, испричају вам шта ме је усхитило и шта ме може усхитити.

Већ годинама део школског распуста проводим у конацима једног манастира, далеко од буке и загуштивости родног града, уживајући у зеленилу, изворској води, у љубазности и честитости житеља племенитих зидина манастирских.

У цркви има много фресака и све је веома тајанствено, пуно нечега

што не можете као „примитивац“ да опипате руком да би сте се уверили да то и постоји, већ то наслућујете само духом. Из сваке фреске избија нека величанствена отменост, нешто чудно што се не може у потпуности разумети, нека благост која се крије у очима тих на изглед строгих ликова, а не како то са великим „пијететом“ каже писац „Песме“ — Давичо, „убражених мртвација којих је пуна српска средњевековна историја“. Има неке топлине у светлућању звезда кад мрак загрли стари торањ. Оне престају бити хладни и далеки светови који плаше својом мистеријом, него постају љубитељске светиљке које матерински брину да се не изгубите у шуми улитника које постављате себи о смислу постanka и живота.

Јутром одлазим на један пропланац. Лежем на траву. Сунце већ припекло, а грање ме својим прекривачем штити од његове врелине. Стављам руке под главу. Место транзистора чује се цвркнут птица. У даљини жубори поток вијугајући топлом и меком земљом чији мирис свежи не опија. Како је све то лепо, мирис земље и траве, небо које скривају пријатељске грane. Зеленило куд год око допре, а срце пуно нечег неизрецивог. Како је све хармонично! Какав је величанствени уметник створио ту лепоту у којој се дух узноси до несагледивих висина и чисти љубављу према свему овоме? Зар је то могла бити само грудвица материје коју из милоште зовемо мозак, или скуп обезглављених физичких законитости које вероватно не вреде у свим тачкама космоса?

ПРЕД ПОЧЕТАК НОВЕ ШКОЛСКЕ ГОДИНЕ

Ево још који дан и поново ће школско звено да позове све ђаке у већ знане им ученице и клупе. Почиње нова школска година. Неко ју је можда нестрпљиво чекао, а неко би више волео да распусти још мало потраје. Но шта је ту је, звено се огласило и школска година почиње.

Када смо већ код звона споменимо још једно звено које, ево већ 2000 година, звони без распуста. Погодили сте. Реч је о звонима са хришћанских храмова који позивају верне на богослужења. Свако од вас у своме граду или селу сваке суботе, недеље и празника чује милозвук црквених звона. Да, чује. А да ли се одазива?

Размислимо сада заједно мало о томе, јер звона не звоне узалуд.

Да ли ћемо сваке недеље и празника одлазити у храм или ћемо своја религијска осећања испољавати само за славском трпезом? Део, не можете увек чекати на родитеље! Ако су вас упутили путем „који води у живот“ — како је рекао сам Христос, онда ви већ имате учешћа у благодатном животу Цркве. Али шта ако се ваш тата и ваша мама оглушкију о звук звона и глас Цркве? Немојте се ви оглушкити. Знам, питајете — шта да радимо? Најважније је не мојте чекати! Побите већ прве недеље која је пред Вами сами у цркву. Ако не познајете вашег свештеника упознајте се с њим. У вашем месту се можда одржава и веронаука, а ви то не знаете. Питајте свештеника о свему што вас интересује и он ће вам увек све радо објаснити. До сада сте већ чули за веронауку, али нисте били баш сасвим сигурни шта је то. Почните са похађањем веронауке и видећете да ће вам убрзо многе до сада нејасне ствари постати јасинje. За веронауку не постоји школа и не постоји звонце које позива ђаке (наравно сем богословија где се спремају будући свештеници), али постоји једно звонце које позива на веронауку. То је глас Божији у свакоме од нас. Но, данас у нама звоне и многа друга „звонца“ која понекад, или често, надјачају глас Божији у нама. Питајте се зашто Бог то допушта. Зато што је Бог милостив и чека да му се свако добровољно окрене и пође за Њим. Он никоме ништа не назије. Ето, зато, Он допушта да друге ствари превагну. Покушајте себи да представите појам вечности. Ми за Бога кажемо да је вечан, бескрајан. За Њега време не представља ништа, јер су „хиљаде година као један дан“ и обратно. Али време тече за нас и то брзо чинећи нас сваким даном старијима. Немојте, зато, одувлачити са одговором на позив оног звонца што у нама звони и што нас зове да приђемо ономе који је рекао: „Ја сам Пут, Истина и Живот“.

Немања

Подизање и освештање нове цркве у Крагујевцу пре сто година

Крагујевачка општина је 1869. са шлосером и предузимачем Светозарем Таназовићем, закључила споразум о зидању Нове цркве, и то по плану инжењера Андрије Андрејевића, који је Министарство грађевина одобрило, чија је градња имала да кошта 12.000 цесарских дуката. Таназовић је на време отпочео рад, али се већ 1871. појавио спор између њега и надзорног општинског инжењера Андрејевића. Пошто је утрошено 7.000 дуката, предузимач је изјавио да не може довршити градњу по уговору и тражио је да му се поред уговорене суме призна за трошкове још 4.000 дуката, после чега је ускоро пао под стечај, а 1875. суђено му је у Крагујевачком окружном суду за то што је изузео више новаца но што је утрошио у градњи.

Била је образована комисија да испита узроке зашто је застојао рад на изградњи Нове цркве. Њени чланови се нису могли сложити да даду заједничко мишљење о томе, не го су дали појединачно. Члан комисије, инжењер Андрија Андрејевић, који је био и надзорник градње, доказивао је да је предузимач радио без надзорниковог овлашћења и не по плану, нарочито да није правио шаре предвиђене од камена

Нова црква у Крагујевцу, цртадо Владислав Тителбах, 1895. године

већ од цигли. У решавању овога спора учествовали су Конзисторија, Министарство грађевина, Окружно начелство, Општина и крагујевачки најменник Живота Остојић, па је тек 1874. решено да се Таназовићу одузме дозвола за градњу и Општина је прихватила да се даље стара о до-

вршењу радова за суму од 12.000 дуката. Тада су изабрани три угледна трговца за надзор радова. Међутим, опет је 1875. настао застој на градњи, јер су трговци утврдили да је за довршење радова потребно 18.000 дуката, а не 12.000, па су тражили да се сазове збор истакнутих грађана

Крагујевац, цртадо Владислав Тителбах 1895. године

који би утврдили исправног њиховог прорачуна, како им се не би припалило да они увлаче Општину у веће трошкове. Пошто се њихов предлог није усвојио они су дали оставке.

Средином 1875. Нова црква је била подигнута у висини до под кров. Да не би грађевина пропадала, а Општина и Српска православна црква били изложени штети, приступило се преговорима са предузимачима ради настављања радова. Нови предузимачи су тражили 18.000 дуката. На крају, 12. децембра 1878. Начелство је закључило уговоре за 16.000 дуката, а Министарство грађевина се са тим сложило 7. априла 1879. Крајем те године изабрани су за надзорнике изградње Тодор Туцаковић, Симо Степић и Мијајло В. Марковић, трговци из Крагујевца, који су се понудили да то обаве без материјалне накнаде, с тим да се плати надзорном инжењеру, који би стручно водио надзор на градњи и набавци материјала који се угађивао. После тога настављени су радови (Архив Србије у Београду. — Министарство просвете 1979, с. III, 135).

Нова црква Успенија Пресвете Богородице је довршена 1880. (Митрополит Михаило, „Православна Црква у Краљевини Србији”, Београд 1895, 91). Поуздано се зна да ју је митрополит Михаило осветио 15/27. августа те године. Он је претходног дана отпутовао у Епархију у канонску визитацију, којом приликом је имао и да освети Нову цркву. Ту вест је објавио лист „Исток”, а пренео ју је „Хришћански весник” 1/13. септембра 1880.

Међутим, због тога „што се имало да Црква буде на Госпојину ове године освећена”, није се стигло са израдом темпила, тишњерских радова и набавком одјејанија. Зато је накnadно крајем 1880. и у току 1881. трајен кредит и за то. Израду темпила прихватио је сам предузимач Димитрије Профировић, „а измалао је Ковачевић живописац”. На крају, одређена је почетком 1881. комисија за пријем Нове цркве (Архив Србије. — Министарство просвете 1880 ц, 459, 566, 590; 1881, ц, 19, 34). Како је тада изгледао Крагујевац и Нова Црква најбоље се види на сликама из 1884, које је урадио Владислав Тителбах, професор Учитељске школе у Београду, а које су објављене у календару „Орао” 1895. године.

Др Љубомир
Дурковић — Јакшић

ПРВА ТУРНЕЈА СВЕШТЕНИЧКОГ ХОРА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ „СВЕТИ САВА“

Свој двогодишњи рад свештенички хор Епархије шумадијске „Свети Сава” крунисао је турнејом по Аустрији, Немачкој и Швајцарској (од 3-ег до 21-ог јуна). На пут је пошло 40 свештеника, три ћакона, директент и лекар хора. Турнеја је замишљена као: богослужбено-концертна, дакле у првом плану је било презентовање богослужења православне цркве које је, тако рећи, незамисливо без црквеног пјенија.

Прво место на турнеји било је Блуденц у Аустрији. Четвртог јуна хор је дочекан у Владенцу од стране епископа западно-европског Лаврентија и надлежног свештеника за по-крајину Форалберг јереја Милета Мијића. Исто вече хор је приредио духовни концерт у барокној цркви св. Лаврентија.

Сутрадан пре подне — 5-ог јуна, хор је присуствовао миси у католичкој цркви св. Крста у Блуденцу, а после мисе хор је отпевао неколико литургијских композиција. После тога хор је наставио пут за Брегенц где је дочекан од чланова ЦО одбора, да би одмах затим кренуо за Дорнбирн. У Дорнбирну хор је пе-

вао на вечерњу које су служили два свештеника и ћакон (чланови хора). Вечерње је служено у катедрали св. Мартина у присуству 2000 верника, међу којима је било и 6—7 стотина православних Срба. Вечерњу су такође присуствовали и високе личности надбискупије Форалберг. Следећег дана хор је одржао духовни концерт у Фридрихсхафену (Немачка) у дворској цркви, на самој обали боденског језера. Део концерта снимљен је за немачку РТВ.

У суботу 7-ог јуна хор је кренуо за Швајцарску. Тог дана хору се придружио и његов председник и покровитељ епископ шумадијски Сава.

У Цириху хор је дочекао наш парох у Швајцарској Драшко Тодоровић. После краћег подрава хор је продужио за Берн — главни град Швајцарске. У Берну је за владику Саву и хор приређен пријем од стране старокатоличког бискупа Г. Леона Готјеа. Исте вечери у препуној старокатоличкој катедрали св. Петра и Павла хор је певао на вечерњу. Интересовање за гостовање хора било је заиста велико. Тога дана на програму швајцарског радија била је емисија посвећена Српској цркви и хору „Св. Сава“, а интересовање потврђују и написи у швајцарској штампи (како црквеној тако и световној).

Недеља, 8 јуни. Базел — св. архијерејска литургија у цркви св. Албана. После литургије приређен је пријем од стране евангелистичке заједнице и ручак од стране наше ЦО

Верници за време литургије, коју је певао Хор свештеника Епархије шумадијске, у Цириху

Епископи: шумадијски Сава и западноевропски Лаврентије долазе на св. литургију у Базелу

у Швајцарској, где је наступио и фолклорни ансамбл наше ЦО „Авале“. Својим наступом овај млади (по саставу) ансамбл показао је гостима на који начин се чувају и не гуђују наше традиције, као и то да је њихова веза са домовином нераскидива.

Понедељак је био предвиђен за Фрибург, главни град истоименог кантоне. Пре подне хор је био гост на пријему код бискупа Фрибурга и Лозане Г. Пјера Мамиа.

По подне хор је посетио цистерцијански манастир Отрив (из XI-ог века). Увече — вечерње у катедрали св. Николе у Фрибургу. После вечерња хор је имао сусрет са „Швајцер Романос Хором“, хором кога сачињавају Швајцарци (римокатолици и протестанти) и који пева искључиво духовну музiku православне цркве.

Уторак 10. јуни остаће посебно забележен у аналима хора. Тога дана хор је посетио Светски Савез Цркава у Женеви где је примљен од стране највиших представника ове организације: г. Филипа Потера, митрополита Емилијаноса, гђице Мајховер и других. У поподневној паузи, када се сви службеници ССЦ окуне у великом холу, хор је приредио краћи програм. За хор је од значаја и то, што је он био први хор Српске цркве који посетио и певао у ССЦ.

Истога дана хор је посетио и палату Организације Уједињених Нација у Женеви. При повратку из Женеве хор је био примљен у свеправославном центру у Шамбезију од стране митрополита Дамаскиноса. Те вечери хор је певао на вечерњу у кате-

драли Нотр-Дам у Лозани. Било је то први пут после четири стотине година (после реформације када је катедрала припадала протестантима) да је у катедрали замирисао тамјан, како је после вечерња рекао један од присутних, очигледно дубоко импресиониран мистиком вечерњег богослужења православне цркве.

У среду 11-ог јуна за владику и хор приређен је пријем у амбасади СФРЈ у Берну од стране амбасадора г. Милића Бугарчића и његових сарадника. Хор је провео више од сат времена у нашој амбасади срдечно примљен и угошћен од љубазних домаћина. Пред полазак хор се са неколико композиција захвалио на срдочном пријему. Пут је настављен за Солотурн где је бискуп Базела и Солотурна Г. Антон Хенки приредио пријем за госте из Шумадије. У 20 часова — вечерње у језуитској цркви у Солотурну.

Четвртак 12. јуни, посета римокатоличком женском манастиру Марија — Нидерикенбах. У овом манастиру до кога се долази једино успињачом хор је провео пар пријатних сати разгледајући овај дивни манастир новијег датума. Посебно изненадење за хор било је пар композиција које су отпевале монахиње и то: Предначинателни псалам, Свјете тихиј и Отче наш (руске композиције на немачком језику).

Луцерн, (по многима најлепши град Швајцарске) био је следеће место гостовања шумадијских свештеника. У Луцерну је хор певао на вечерњу у капели рмк. теолошког факултета, а после вечере гости су остали у разговору са својим домаћи-

нима — професорима и студентима теологије.

У петак 13-ог јуна хор је певао на св. литургији у рмк. манастиру Витанији. Гости су били пријатно изненађени колико се монахиње манастира Витаније обавештене о Српској цркви, Епархији шумадијској, нашим манастирима и др. И овде је хор и дочекан и испраћен веома срдично.

Вече 13-ог јуна било је изузетно по томе што је то вече хор певао на вечерњу у једном малом швајцарском месту по имени Кернс. И ако мала по броју то је једна од најактивнијих католичких парохија у том делу Швајцарске. Парох те парохије је осведочени пријатељ наше ЦО у Цириху и заједно са својим парохијанима одушевљено је прихватио предлог о гостовању хора у Кернсу.

У суботу 14-ог јуна хор је приредио духовни концерт у сали наше ЦО у Цириху. Концерт је присуствовао и наш амбасадор из Берна са супругом. Концерт у Цириху био је изведен онако — како то хор чини на духовним концертима у Шумадији, тј. заједно са пропратним текстовима, монолозима итд.

Недеља 15. јуни — последњи дан гостовања у Швајцарској. Пре подне је служена св. архијерејска литургија у старокатоличкој цркви у Цириху (Кристускирхе) у којој се иначе одржавају наша богослужења. Литургију су, као и претходне недеље у Базелу служили: епископи Лаврентије и Сава са свештеницима и ђаконима из хора. За време причастног владика Лаврентије се обратио владици Сави и хору дирљивим

За време концерта у Бечу

Митрополит Дамаскин за време вечерије у Луцерну. У позадини Хор Епархије шумадијске

речима, изражавајући своју и захвалност своје пастве за велико духовно освежење које су им донели шумадијски свештеници. У име хора и своје лично захвалио се и отпоздравио владика Сава, нагласивши између осталог да је српска црква једна без обзира где се налазили њени верници. У овом случају, рекао је владика Сава, не важи она народна: „далеко од очију — далеко од срнега баш ти синови и кћери наше српске цркве који живе и раде ван отбине налазе се међу првим у молитвама мајке српске цркве.

После ручка који је за опроштај приредила наша ЦО у Цириху, хор је, срдечно испраћен, кренуо поново за Аустрију.

Још исте вечери хор је одржао духовни концерт у цистерцијезијанском манастиру Мерерау у Брегенеу.

Понедељак 16. јуна био је једино слободни дан, ако се изузме путовање од Брегенца до Инсбрука. У Инсбруку је хор дочекан од представника организације „Про Оријенте”.

У уторак 17-ог јуна хор је певао на духовном концерту у језијутској цркви у Инсбруку.

Среда 18. јуни. У току преподнева разгледање знаменитости Инсбрука, а у подне ручак на вишој рмкти, богословској школи који је приредио генерални викар Инсбрука. У 20 часова хор је приредио концерт у Халу (Тирол), где је наступио у новоотвореној згради позоришта.

Четвртак 19. јуни је био централни дан турнеје у Аустрији. Тога да-

на у Бечу је одржан XXVII-и екуменски симпозијум под покровитељством фондације „Про Оријенте”, на коме је еписком шумадијски Сава држао предавање о Српској Православној цркви и екуменизму. Симпозијум је отворио председник фондације, савезни министар г. Др. Теодор — Пифл. Перчевић. После предавања наступио је хор, и по општој оцени одушевио присутне. Међу присутнима били су: помоћни надбискуп Беча (као изасланик кардинала Кенига који је изненада хитним позивом из Рима био спречен да дође), представници многих црквених и културних организација Беча и Аустрије, високи достојанственици свих вероисповести, представници амбасаде СФРЈ у Бечу, музички стручњаци, директенти и други.

Пре симпозијума владика и хор били су примљени у амбасади СФРЈ у Бечу од стране амбасадора г. Прибићевића и чланова наше амбасаде.

У петак 20-ог јуна хор је посетио годишњу изложбу „Цар Јосиф II” у Мелку. Исто вече одржан је и последњи концерт на овој турнеји. Било је то у Амштетену у рмкти, цркви Срца Исусовог. Био је то достојанствени и на неки начин величанствени завршетак ове у свему узвеши веома, успеле турнеје.

У суботу 21-ог јуна хор је кренуо пут Југославије и питоме Шумадије где је стигао око поноћи.

Иако прва, турнеја је била обимна — 19 дана, а самим тим и напорна, јер за 19 дана хор је певао 20

пута (што је много и за професионале) и прешао више од 6000 километара.

Турнеја је по много чему била јединствена и оригинална. Прво по томе што је била више богослужбена него концертна. Било је то први пут на западу да је један свештенички хор презентирао богослужење православне цркве за којим је римокатолички и протестантски запад гладан и жедан, јер проналази у њему аутентичност и мистичну везу са старом црквом.

Организација турнеје је била друга особеност. Први део турнеје: Аустрија и Немачка био је у организацији наше ЦО за Форалберг и Католичког Образовног Центра Аустрије. Део турнеје у Швајцарској је био под патронатом наше ЦО у Швајцарској и специјалног одбора: о. Драшко Тодоровић — наш парох у Цириху, проф. Др. Курт Шталдер — професор старокатоличког теолошког факултета у Берну, пастор Проф. Марк Турнајзен — протестантски пастор из Фрибурга, Петер Витовец — диригент хорова „Стеван Мокрањац” (хор СПЦО у Швајцарској) и „Швајцер Романос Хора” и Милош Весин диригент хора „Свети Сава”. Други део аустријске турнеје организован је од стране фондације „Про Оријенте”. Хор је у сваком месту где је певао, било на богослужењу или концерту, имао пуне цркве и сале. Одзив западне публике био је утолико већи уколико је упитању било богослужење. И одзив наших људи није био занемарљив, но све је зависило од организације. У Инсбруку су, на пример, у неколико фабрика (у којима има доста наших радника) били истакнути плакати о гостовању хора, а већ је споменуто и присуство штампе, радија и телевизије који су пратили поједине наступе хора.

Богослужењима и концертима присуство је и велики број музичких стручњака који су се најпохвалније изразили о певању шумадијског хора.

У периоду после дијалога на Родосу и Патмосу турнеја је имала и врло значајан екуменски карактер.

Песмом и молитвом су пошли шумадијски свештеници на ово, слободно можемо рећи, мисијско путовање, а тако су се и вратили, да са још више снаге кроз своју песму шире благу вест о спасењу кроз Господу Исуса Христа и Његову Цркву.

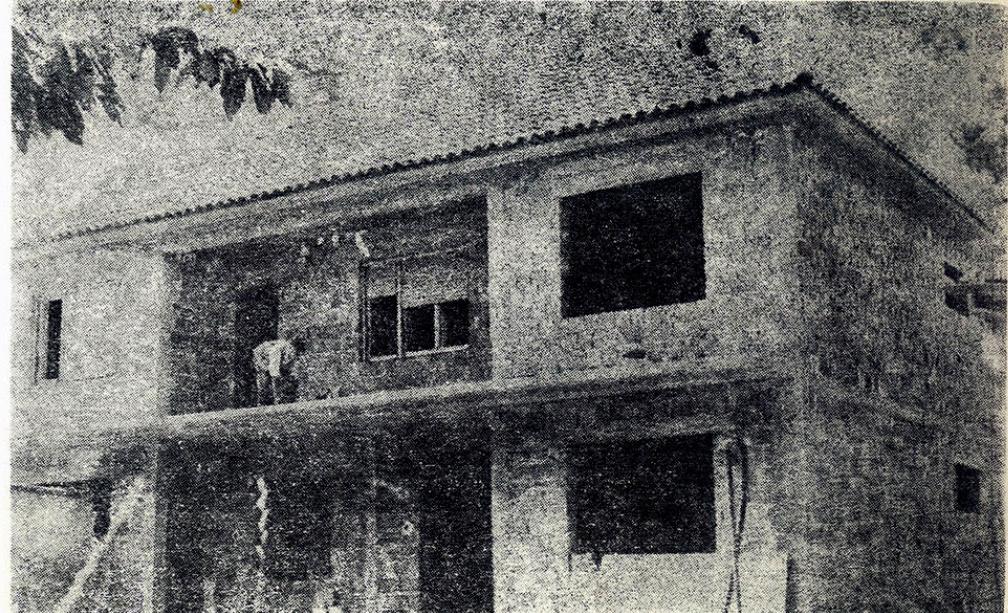

Епископ шумадијски Сава освећује темеље новог конака у Грнчарици

ЕПИСКОП ШУМАДИЈСКИ ПО СВОЈОЈ ЕПАРХИЈИ

У БАРАЈЕВУ

У Недељу о раслабљеном Епископ Сава је први пут служио литургију у Барајеву, уз сарадњу више свештеника и једног ћакона. Певао је хор студената теологије под управом г. Богдана Цвејића.

Нови конак у Грнчарици (у изградњи)

У МАНАСТИРУ ГРНЧАРИЦИ

У присуству сестринства манастира Грнчарице и скоро свих крагујевачких свештеника, Епископ Сава је осветио темељ новог манастирског конака, који је, у међувремену, скоро и завршен.

У МАНАСТИРУ ДРАЧИ

Манастир Драча је и ове године свечано прославио своју славу. На дан Преноса моштију светог Николе Владика Сава је, са неколицином свештеника и једним ћаконом, одслужио архијерејску литургију и проповедао окупљеном народу и сестринству манастира.

»Ако Господ хтедне живећемо и учинићемо ово!«

(Из Посланице Јаковљеве 4 : 13)

8. АВГУСТА 1980. СИЉЕВИЦА

Храмовна слава. Архијерејска литургија у 8 часова пре подне

10. АВГУСТА 1980. КИЈЕВО

Архијерејска литургија у 8 часова пре подне

14. АВГУСТА 1980.

КРАГУЈЕВАЦ — Саборна црква. Архијерејска литургија у 8 часова пре подне

24. АВГУСТА 1980. ГОЛОБОК

Архијерејска литургија у 8,30 часова пре подне

28. АВГУСТА 1980. КРАГУЈЕВАЦ

Слава Саборне цркве. Бденије почиње у 6 часова, а архијерејска литургија у 8 часова пре подне

7. СЕПТЕМБРА 1980. АЗАЊА

Архијерејска литургија почиње у 8 часова пре подне

11. СЕПТЕМБРА 1980. ОРАШЈЕ

Архијерејска литургија почиње у 8 часова пре подне.

14. СЕПТЕМБРА 1980. ДЕСИМИРОВАЦ. Храмова слава. Арх. литургија у 8 часова.

19. СЕПТЕМБРА 1980. МАНАСТИР РАЛЕТИНАЦ

Архијерејска литургија у 8 часова пре подне.

27. СЕПТЕМБРА 1980. КРСТОВДАН

КРАГУЈЕВАЦ — Саборна црква

Бденије са изношењем Часнога Крста у пет часова, а архијерејска литургија у 9 часова пре подне.

28. СЕПТЕМБРА 1980. ЛАЗАРЕВАЦ

Архијерејска литургија у 9 часова пре подне. Пева хор Српске православне црквене општине Свете Тројице из Цириха — Швајцарска

Каленић

ГОДИНА II
10 (4/1980)

издаје Српска православна епархија шумадијска.

Излази шест пута годишње

Уређује одбор. Главни и одговорни уредник:

Драгослав Степковић

Уредништво и администрација:
„Каленић”, Маршала Тита 67,
34000 Крагујевац
Телефон: 034/26-42

Текући рачун: „Каленић”
издавачка установа Епархије
шумадијске. Број жиро рачуна
61700-620-16-80691-14-62-00684-1
Југобанка — Крагујевац

Штампа: РО „Сава Михић”,
Земун, Маршала Тита 46—48.

Тираж 7000 примерака

Цена: 7,00 д. по примерку

Годишња претплата 42,00 д. а за
иностранство: 8 америчких долара